

Чорна Є.М.

*учитель української мови та літератури,
Олексієво-Дружківська спеціальна школа № 13
Донецької обласної ради*

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІА ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРИ

Сьогодні необхідні нові підходи до організації освітнього процесу, які б спиралися на прогресивні інформаційні технології. Адже сучасні здобувачі освіти виховані на аудіо-відео продуктах, комп'ютерних іграх та інших елементах комп'ютерної культури. Саме тому формування нового мислення повинно бути нерозривно зв'язано з тим інформаційним простором, у якому проживає школяр, у якому пізнає оточуючу дійсність, у якому активно діє.

Уроки літератури, виходячи зі своєї специфіки, особливо потребують мультимедійного супроводу. Адже вони повинні бути експресивними, емоційними та ілюстрованими. Специфіка літератури полягає в тому, що це особливий вид мистецтва – мистецтва слова. Головне на уроці – безпосереднє спілкування з книгою, вміння читати і розуміти прочитане. Але зараз учитель усе частіше стикається з тим, що нашим, мало читаючим дітям, щоб зрозуміти книгу, не вистачає історико-культурної бази. Мультимедійний урок, на якому можна одночасно використовувати графіку, текст, відео, фото, анімацію, звуковий супровід, дає можливість створити наочний образ епохи, побачити світ очима живописців, почути авторське читання віршів і прози, таким чином підготувати здобувача освіти до сприйняття художнього твору, створити емоційний настрій.

Мультимедіа технології мають набагато вищу інформаційну щільність, ніж традиційні способи передачі інформації. Справді, одна сторінка тексту містить близько 2 Кбайт інформації. Викладач вимовляє цей текст приблизно за 1–2 хвилини. За ту саму хвилину повноекранне відео приносить близько 1,2 Гбайта інформації. Ось чому «краще один раз побачити, ніж сто разів почути» [3].

Мультимедіа технології можна застосовувати на всіх етапах навчання. У таблиці 1 наведено, як мультимедійні технології можна використовувати на різних етапах уроку.

Таблиця 1

**Можливості використання мультимедійних технологій
на різних етапах уроку**

Етапи уроку	Мета	Мультимедійний продукт
Актуалізація компетентностей	Заповнити прогалини у знаннях, згадати необхідні опорні правила	Тестові завдання із подальшим демонструванням відповідей
Мотивація освітньої діяльності	Зацікавити здобувачів освіти матеріалом, який слід вивчити; налаштувати на активну роботу, створити комфортну атмосферу для всіх учасників	Перегляд мотиваційного відео, буктрейлера до твору, що вивчається
Формування компетентностей	Демонстрування нового навчального матеріалу	Презентація з основними поняттями, схемами, таблицями, малюнками; перегляд віртуальних екскурсій, фрагментів фільмів за творами тощо
Розвиток компетентностей	Виконання тренувальних вправ	Ігри, завдання, обговорення фото, відео, робота з текстами
Перевірка досягнення компетентностей	Організація контролю і самоконтролю	Тестові завдання без подальшого демонстрування відповідей, завдання творчого характеру (опис побаченого, почутого)
Домашнє завдання	Закріплення, поглиблення і розширення знань, набутих здобувачами освіти на уроці, підготовка до засвоєння нового матеріалу	Створити власну презентацію до вивчення життєвого та творчого шляху письменника, буктрейлер до художнього твору

Найбільш традиційною формою є комп'ютерна презентація. Це екранна розповідь з опорою на образотворчий і музичний ряд.

Такий прийом дозволяє уявити навчальний матеріал як систему яскравих образів, що легко запам'ятовуються. Вибір оптимального варіанту застосування презентації залежить від вікових особливостей здобувачів освіти, мети та задач уроку. Наприклад, у старших класах на уроках-лекціях, вивчаючи творчий шлях письменника або історію створення твору, презентація допомагає систематизувати та поглибити матеріал, посилити емоційний вплив, є опорою для конспектування. У середній ланці комп'ютерна презентація просто необхідна при вивченні пейзажної лірики. Образотворчий ряд, що змінюється на фоні музики, збуджує уяву школярів. Віртуальні екскурсії по літературних місцях також сприяють пробудженню фантазії, уяви [1].

Крім того презентація використовується і в якості домашнього завдання. Але треба не забувати, що застосування комп'ютерної презентації повинно будуватися на здоров'язберігаючих принципах, а саме: підвищувати рівень якості знань і при цьому не викликати подразнення та стомлення, тому надмірності при її оформленні неприпустимі, бо ускладнюють сприйняття інформації. Чим простіша презентація – тим вона краще.

Ще більшого ефекту можна досягнути, якщо доручити школярам підготувати презентацію до уроку. У цьому випадку вони вчать самостійно працювати з навчальною, додатковою та іншою літературою з предмета, хочуть досягти вищого результату, у здобувачів освіти виникає готовність і бажання виконувати додаткові доручення. Завдання вчителя в такому випадку – чітко і докладно пояснити учневі, що повинно бути на слайдах презентації, які правила її складання [3].

Відома програма для створення презентацій Microsoft Power Point має достатньо простий інструментарій і широкий спектр можливостей. Завдяки неї можна створювати не тільки презентації, а ще й ігри, які так подобаються сучасним школярам. Для їхнього створення достатньо освоїти лише застосування тригерів при створенні анімації.

Ще одна корисна програма Movie Maker. Це міні-комплекс для створення та зміни відео файлів із допустимим редагуванням відео і звука, додаванням ефектів, титрів. Можливості даної програми:

- обрізання і склеювання відео і аудіоматеріалів;
- накладання звукової доріжки;
- додавання заголовків і титрів;
- створення переходів між фрагментами відео [2].

Дані прийоми збагачують урок і допомагають передати одні й ті ж самі реалії життя різними художніми засобами (за допомогою слова, образу, звука), що дає можливість учителю знайти відклик у душі кожної дитини, а здобувачу освіти – осмислити, відчувти й цілісно сприйняти проблему.

Однак, використовувати мультимедійні технології на кожному уроці не варто. Комп'ютер не може замінити вчителя, тому всі технології слід використовувати в комплексі з іншими методичними засобами. Треба використовувати комп'ютерну підтримку продуктивно, влучно та дозовано.

Список використаних джерел:

1. Гін А.О. Прийоми педагогічної техніки. Свобода вибору. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителя – 13-е видання. – Хаків : Вид. група «Основа», 2015. – С. 35–40.
2. Дементієвська Н.П., Морзе Н.В. Комп'ютерні технології для розвитку учнів та вчителів / Н.П. Дементієвська Н.В. Морзе // Інформаційні технології і засоби навчання: Зб. наук. праць / За ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука. – Київ : Атака, 2005. – С. 76–95.
3. Садкіна В.І. Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю. – Харків : Вид. група «Основа», 2017. – С. 92–99.